

Tuomo Pekkala

Kirppu-ajo

Esitys Rovaniemen kotiseutumuseon Kirppu-illassa 27.7.2018

RAVINAISET JA -MIEHET

Ensimmäinen Kirppu-ajo juostiin Mäntyvaaran kaviouralla 14.10.1979. Kirppu-orin syntymästä oli kulunut 100 vuotta. Ravipäivän avauspuhe päättyi seuraavasti:

”Kirppu on siis 100-vuotisjuhla-ajonsa ansainnut. Onhan se ylivoimaisesti vaikuttanut Suomen ravielämään yhtäjaksoisesti 100 vuoden ajan. Vastaavaa lausuntoa tuskin voidaan antaa ainoastakaan muusta suomenhevosesta. Esitänkin, että Kirppu-ajo otettaisiin Rovaniemen uuden raviradan suomenhevosten vuosittaiseksi päälähdöksi ja siitä pyrittäisiin kehittämään suurkilpailu.”

Puheen piti uuden raviradan puuhamiehiin kuulunut varatuomari Tuomo Pekkala Rovaniemeltä. Hänen aloitteensa toteutui:

Mäntyvaaran kavioura oli juuri rakennettu kilpailtavaan kuntoon. Uusi ravikeskus tarvitsi nimiajon, jota valmistelemaan Rovaniemen Hevosystävät ry asetti toimikunnan. Puheenjohtaja oli Tuomo Pekkala ja jäsenenä Jaakko Huttunen ja Eero Mäntyniemi.

Toimikunta haki mallia Kirpun 1800-luvulla voittamista valtionajoista: korkea status, pitkä matka, kovat hevoset, iso palkinto. Kilpailumuodoksi valittiin tasoitusajo 2600 metriä, enintään 40 metrin takamatkalla. Kirppuajoa esiteltiin Mäntyvaaran jokavuotiseksi vähintään 4-vuotiaiden suomenhevosten päälähdöksi suurkilpailuna. Rovaniemen Hevosystävät ry: n sekä Suomen Hippos ry:n hallitukset hyväksyivät esityksen, Nykyinen rotumääritys on EU:n luokituksen mukaan muuttunut kylmäveriseksi.

Kirppu-ajo oli syntynyt. Se nousi Toto-pelin korkeimpaan kategoriaan. Ensipalkinto oli aluksi 17 000 markkaa. Tänä vuonna se on 15 000 euroa. Ajankohdaksi vakiintui elokuun loppu, jolloin Kuninkuusravit olivat sopivasti takana.

Suomen raviurheilu oli 1970-luvulla murroksessa. Perinteisten urheilutapahtumisen yleisömäärät alenivat. Uudet lajit vetivät kaupunkiyleisöä. Sen suosikeiksi nousivat raviurheilu ja jääkiekko. Koska raviurheilu veti yli miljoona maksanutta katsojaa vuodessa, se nousi myös poliittisen ja kaupallisen mielenkiinnon kohteeksi.

Perinteisesti maaseudun harrastuksiin kuuluneet raviurheilukilpailut saivat uusia ulottuvuuksia. Suomen Hippos ry arvioi tilanteen viisaasti. Se keskitti lajin tukea paikallisradioilta maakunta- ja keskusratojen kehittämiseen. Samalla se ymmärsi heräävän IT-alan avaamat mahdollisuudet. Toto laajeni etäpeleiksi ravikahviloihin ja -katsomoihin ympäri maan. Ravitapahtumat ymmärrettiin viihteeksi. Pelkät käristemakkarat ja kenttäkeittiön hernerokka eivät enää saaneet ihmisiä tv-sohvilta katsomoihin. Tapahtumia oli modernisoitava.

Presidentti Urho Kekkonen sai neuvostojohdolta Suomen ensimmäiset täysiveriset lämminveriravurit, molemmat orlovilaisia hiirakoita. Pian lämpöisiä tuotiin muualtakin, erityisesti Ruotsista. Moni rahamies sijoitti lämminveriravureihin, jotka pantiin kilpailemaan omissa sarjoissaan.

Suomalaiset ravikuskit saivat kiusakseen suuren määrän ulkomailta hankittuja vaikeasti käsiteltäviä ja heikkotasoisia lämminveriravureita. Tämän vuoksi heistä tuli taitavia, koska materiaali oli valmiiksi pilattuna poikkeuksellisen vaativaa. Syntyi suomalaisten raviohjastajien ammattikunta, joka järjestäytyi. Se osoitti korkean tasonsa armottomassa kansainvälisessä ravimaailmassa. Kaarlo Partanen sai rinnalleen Jorma Kontion, Korven klaanin jne. Samalla syntyi runsaasti ammattitalleja.

Raviurheilun nousuun tarvittiin suuria tähtiä. Lämminveristen puolella Charme Asserdal nousi ME-tasolle ja suureen kuuluisuuteen. Ori Vieteri voitti viisi kertaa ravikuninkuuden ja sai ikonisen aseman. Ravikuskit yltivät kansainvälisiin voittoihin. Suuret nimet nostivat koko lajin yleiseen tietoisuuteen.

TV-näkyvyys puuttui. Mediassa oli vielä valtavirtana vanhojen urheilulajien esilläpito. Moottori- ja raviurheilu joutuivat asennemuokkauksen kärjeksi. TV-kanavien urheilutoimitukset eivät aluksi pitäneet niitä edes urheiluna. Urheilun käsite nähtiin nykyistä suppeampana. Urheilua ei myöskään ymmärretty osaksi viihdeteollisuutta. Half-pipelle olisi puisteltu säälivästi päätä. Miljoonapäinen vuosittainen raviyleisö kuitenkin vaikutti omalla painollaan ja ravit nousivat lehtiotsikoihin ja TV-lähetysiin.

Kaikki tämä oli mielessä ja tiedossa, kun Kirppu-ajoa luotiin, Lähtökohtana oli ilmiselvä fakta, että Kirppu on Rovaniemen uudelle raviradalla valmis brändi. Yhdellekään hevosihmiselle Suomessa ei tarvinnut kertoa, mikä oli Kirppu Tt 710.

Ori Kirppu oli säilynyt Rovaniemen hevosväen muistissa. Orin komeus ja hurjuus muistettiin 1800-luvun lopun kilvanajoista maanteillä. Kaikilla oli mielikuva Kirppu / L. Fabritiuksen häikäisevistä voitosta Viipurista Turkuun.

Kemintietä Rovaniemen ravit siirtyivät yli puoleksi vuosisadaksi Kemi- ja Ounasjokien yhtymäkohtaan Linaan jälle ja sieltä Keinuvuopajan jälle. 1960-luvun alussa tehtiin Mäntyvaaran raviradan edeltäjä, nykyisen Eteläkeskuksen alueella sijainnut Hipposrata. Siellä oli ajettu Kirpun muistoajo vuonna 1964.

Ensimmäinen nykymuotoinen Kirppu-ajo kilpailtiin Mäntyvaaran keskeneräisellä raviradalla 14.10.1979 orin syntymän 100-vuotisjuhla-ajona. Sen voitti Poonus / Seppo Savaloja.